

Tổ chức trò chơi dân gian trong hoạt động thiếu nhi ở trường tiểu học

Nguyễn Ngọc Quý*

*TS. Trường Đại học Thủ Dầu Một. Bình Dương

Received: 9/2/2023; Accepted: 13/2/2023; Published: 22/2/2023

Abstract: Games are very familiar activities close to humans. Anyone in life has participated in games. Like labor and learning, games are a type of human activity. The game contains certain themes and content, and there are certain rules that players must comply with. The game is both fun and entertaining, but at the same time has great educational and educational significance for people. The game has special meaning for children age. The game creates all the conditions for children to express their natural need for activity, creating in children real and important vibrations for life. While playing, children reflect the reality around them, and at the same time show a certain attitude towards the environment

Keywords: Folk games, children, elementary school

1. Đặt vấn đề

Đối với các em Thiếu nhi, trò chơi dân gian là một trong những yếu tố hình thành nên bản sắc văn hóa dân tộc, là nguồn sữa nuôi dưỡng thể giới tinh thần, là nhịp cầu nối tâm thức các em với mỗi bài học về cuộc sống xã hội bởi nó có sức hấp dẫn, lôi cuốn mạnh mẽ nhất đối với các em. Tổ chức cho các em chơi các trò chơi dân gian là phương tiện giúp các em phát triển tình cảm, đạo đức, tinh thần đoàn kết, mở rộng nhận thức, tình yêu thiên nhiên, yêu quê hương đất nước, qua đó góp phần giáo dục các em về truyền thống văn hóa của cộng đồng các dân tộc Việt Nam.

Đó cũng chính là lý do mà tôi chọn “Biện pháp tổ chức trò chơi dân gian trong hoạt động thiếu nhi” nhằm tạo sân chơi bổ ích, giúp các em Thiếu nhi có thêm sự hiểu biết về văn hóa truyền thống Việt Nam cũng như rèn luyện cho các em Phát huy tính nhạy cảm, có sức khỏe, sự khéo léo và tư duy sáng tạo nhằm phát triển toàn diện về thể chất và tinh thần cho các em Thiếu nhi.

2. Mục tiêu nghiên cứu

Giúp các em Thiếu nhi phát triển toàn diện về kỹ năng sống, Kỹ năng giao tiếp. Ngoài ra trò chơi dân gian còn giáo dục cho các em tính nhanh nhẹn, Phát triển khả năng tư duy sáng tạo và trò chơi dân gian còn giúp các em có sự đoàn kết gắn gũi với thầy cô và bạn bè.

Tạo sân chơi lành mạnh cho các em, Tránh các tệ nạn xã hội trong trường học. Thu hút đông đảo các em Thiếu nhi và học sinh tham gia các hoạt động tập thể hướng đến mục tiêu “Xây dựng trường học thân thiện, Học sinh tích cực” Mà ngành giáo dục phát

động

3. Nội dung nghiên cứu

3.1. Lý luận và thực tiễn

Trò chơi dân gian là một loại hình nghệ thuật chứa đựng cả nền văn hóa dân tộc độc đáo của Việt Nam. Là di sản vốn quý của dân tộc, nó được kết thành từ quá trình lao động và sinh hoạt của cha ông ta hồi xưa để lại. Đặc biệt, đối với trẻ em trò chơi dân gian được coi như là một bài thuốc tinh thần nó mang lại cho các em nhiều điều thú vị và bổ ích.

Trò chơi dân gian được gắn liền với môi trường sống. Nó thường đơn giản dễ chơi, vật dụng dễ tìm, dễ tổ chức trong không gian hẹp, vật liệu thô sơ không tốn tiền mua... Tất cả các trò chơi đều cùng mục đích đó là rèn luyện sức khỏe sự nhanh nhẹn, tinh mắt kết hợp sự sáng tạo khéo léo, trí thông minh để các em phát triển toàn diện về mọi mặt.

Trò chơi dân gian còn giúp các em Thiếu nhi cảm thấy vui vẻ và sáng khoái hơn trong và ngoài giờ học. Thông qua các trò chơi dân gian mà các em được tham gia sinh hoạt vui chơi, Trò chơi dân gian còn giáo dục cho các em học sinh niềm tự hào về truyền thống, tự hào về bản sắc dân tộc Việt Nam.

Lý luận và thực tiễn đã chứng tỏ rằng: Nếu biết tổ chức cho trẻ vui chơi một cách hợp lý, đúng đắn thì đều mang lại hiệu quả giáo dục. Qua trò chơi các em không những được phát triển về mặt trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ mà còn được hình thành nhiều phẩm chất và hành vi đạo đức. Chính vì vậy tổ chức trò chơi được sử dụng như là một phương pháp quan trọng để giáo dục hành vi đạo đức cho thiếu nhi và học sinh.

* Hoạt động trò chơi thúc đẩy trẻ em:

- Nhận thức hiện thực.
- Hình thành những nhận thức nhất định về hành vi
- Tiếp nhận những quy tắc và quy luật của sinh hoạt xã hội.
- Hình thành năng lực quan sát và đánh giá có phê phán những cử chỉ của người khác cũng như đặt nền móng cho những niềm tin và thói quan đạo đức.

3.2. Thực trạng

Qua quá trình tìm hiểu về trò chơi dân gian một số thầy cô chưa có cơ hội được tập huấn về nội dung này, cho nên việc tổ chức và đưa ra các trò chơi dân gian cho học sinh quả là một việc không đơn giản chút nào. Ngoài việc nắm bắt và hiểu biết về trò chơi dân gian, các thầy cô gặp rất nhiều khó khăn như: Khó khăn về kĩ năng tổ chức các hoạt động vui chơi tập thể, khả năng giao lưu với đám đông. Một phần là các thầy cô chỉ tập trung vào chuyên môn là chính nên dẫn đến thời gian để xây dựng các kế hoạch cho học sinh vui chơi tập thể dường như bị bỏ ngỏ. Bên cạnh đó, các anh chị phụ trách phong trào Thiếu nhi cũng chưa có sự linh hoạt trong việc phối hợp với các đoàn thể như: Đoàn thanh niên, Tổng phụ trách đội, các giáo viên chủ nhiệm để có biện pháp tổ chức sinh hoạt các trò chơi dân gian cho Thiếu nhi bài bản hơn. Một số anh chị phụ trách thiếu nhi và phụ trách đội chưa có sự kết hợp đồng bộ với ban chỉ huy, chỉ quan tâm đến công tác chuyên môn, ít quan tâm đến hoạt động ngoại khóa của các em. Về phía phụ huynh học sinh do đi làm, bận rộn với công việc, tầm hiểu biết còn lệch lạc, nhận thức thấp về môi trường sinh hoạt của con em mình dẫn đến thời gian tham gia sinh hoạt ngoại khóa của các em gặp nhiều hạn chế.

Khả năng tự tổ chức sinh hoạt trò chơi dân gian theo từng nhóm các em còn gặp khá nhiều trở ngại; Cách chỉ đạo của nhóm trưởng chưa cụ thể, dứt khoát. Kỹ năng giao tiếp của các em Thiếu nhi với nhau còn nhiều hạn chế; Một số em chưa tự tin ra trước đám đông các em còn rụt rè, nhút nhát.

Giáo dục thiếu niên nhi đồng trong nhà trường tiểu học, ở địa phương thực hiện đồng bộ các nhiệm vụ giáo dục đạo đức, giáo dục trí tuệ, giáo dục thể chất, giáo dục thẩm mỹ, giáo dục lao động cho các em nhằm hình thành cho các em những cơ sở ban đầu cho sự phát triển nhân cách. Các em Thiếu nhi là độ tuổi ham thích sự vui nhộn, thích khám phá sự mới lạ của các trò chơi. Các em muốn hòa mình vào thế giới vui nhộn qua các trò chơi, để các em tự tìm sự thoải mái sau những giờ học căng thẳng. Vì thế, trò chơi dân gian chính là nơi là cơ hội cho các em khám phá

sự mới lạ mà hằng ngày các em ao ước được chơi và được vui với các bạn xung quanh. Phần đa số các em không hề biết đến như thế nào là trò chơi dân gian, các em chỉ biết các trò chơi như: Chạy nhảy, đuổi nhau, trốn tìm...

Để tìm hiểu thực trạng của vấn đề bước đầu tôi sử dụng phương pháp quan sát, phương pháp điều tra viết, phương pháp tổng kết kinh nghiệm, phương pháp tọa đàm.

3.3. Biện pháp

3.3.1. Không ngừng nâng cao nhận thức, tự học hỏi trau dồi kiến thức và trình độ chuyên môn nghiệp vụ về công tác thiếu nhi

Không ngừng học hỏi, trau dồi chuyên môn nghiệp vụ qua sách báo và các phương tiện thông tin khác.

Mạnh dạn trao đổi với đồng nghiệp những vấn đề còn vướng mắc để cùng nhau tháo gỡ. Trong khi tổ chức trò chơi cho học sinh giáo viên cần quan sát, kiểm nghiệm tự đúc rút ra những kinh nghiệm

3.3.2. Xây dựng kế hoạch tổ chức trò chơi dân gian trên địa bàn dân cư

Phối hợp với lực lượng Đoàn thanh niên, tổng phụ trách đội của các Liên đội trong trường Tiểu học ngay từ đầu năm học. Lập kế hoạch hoạt động cụ thể cho việc tổ chức hoạt động triển khai “Trò chơi dân gian” trình lên Ban giám đốc nhà Thiếu nhi, Ban giám hiệu liên trường duyệt để có sự thống nhất trong việc phối hợp chỉ đạo và tổ chức các hoạt động của nhà trường, nó được cụ thể hóa trong bản phương hướng hoạt động được trình trước đại hội Liên đội.

Điều cần thiết khi xây dựng kế hoạch bất kỳ một hoạt động nào là phải căn cứ vào đặc điểm tình hình kinh tế của địa phương, căn cứ vào hoàn cảnh, địa lý, các hoạt động xã hội của địa phương và đặc điểm tình hình của nhà trường.

3.3.3. Triển khai hướng dẫn và tổ chức Các trò chơi dân gian cần phải đảm bảo các nguyên tắc

Tiến hành tập huấn hướng dẫn cho các phụ trách thiếu nhi, Phụ trách đội về nội dung và cách thức tổ chức trò chơi dân gian

Trò chơi dân gian Việt Nam rất phong phú và đa dạng. Vì vậy việc lựa chọn và đưa ra các trò chơi dân gian phải phù hợp với lứa tuổi của các em Thiếu nhi. Trước khi tổ chức trò chơi dân gian cho các em cần cần nhắc kỹ lưỡng về lựa chọn và đưa ra các trò chơi dân gian phù hợp với lứa tuổi của các em, nghĩa là trò chơi dân gian phải dễ chơi, vật dụng dễ làm, dễ kiếm và trò chơi phải phù hợp với không gian để tổ chức chơi. Qua trò chơi phải giáo dục cho các em về

mặt tình cảm đạo đức và lối sống theo các nhóm trò chơi cụ thể:

* Thiết kế nội dung trò chơi:

- Phải đảm bảo tính giáo dục, phù hợp với chủ đề giáo dục đạo đức cho học sinh.

- Đảm bảo yêu cầu phổ cập, nghĩa là trò chơi phù hợp với năng lực và trình độ của mọi học sinh với sức khoẻ của các em. Bởi vì, nếu trò chơi quá khó thì học sinh sẽ không thể thực hiện được; còn nếu quá đơn giản thì học sinh sẽ nhàm chán, không muốn chơi.

- Đảm bảo tính hấp dẫn đối với học sinh thu hút được nhiều học sinh tham gia chơi, tạo được không khí thi đua, sôi nổi hào hứng trong lớp học.

- Đảm bảo an toàn, không gây nguy hiểm cho học sinh.

* Thiết kế đồ dùng, thiết bị phục vụ cho trò chơi.

Các đồ dùng thiết bị phục vụ cho trò chơi phải đảm bảo các nguyên tắc sau:

- Tiện dụng (dễ sử dụng).

- Dễ làm (ai cũng có thể làm được, làm nhanh).

- Rõ ràng, đẹp mắt, nổi bật nội dung trò chơi.

- Tiết kiệm (sử dụng được nhiều lần, làm bằng các vật liệu dễ kiếm, rẻ tiền...).

3.3.4. Lên kế hoạch và thông báo đến các bộ phận có liên quan gợi ý hỗ trợ cách thực hiện

Khi thông báo kế hoạch đến các bộ phận liên quan muốn việc tổ chức hoạt động trò chơi diễn ra tốt đẹp thì cần phải có lực lượng hỗ trợ, góp ý về hình thức, nội dung các trò chơi, chọn chủ đề nội dung như thế nào thì phù hợp...

3.3.5. Quy trình lựa chọn và tổ chức trò chơi theo đúng kế hoạch của chỉ đạo của địa phương và các bên liên quan phối hợp thực hiện

* Lựa chọn trò chơi.

- Phân tích yêu cầu giáo dục của chuẩn mực hành vi đạo đức

- Chọn thử trò chơi nào đó để phân tích nội dung và khả năng giáo dục của nó.

- Đối chiếu nội dung và khả năng giáo dục của trò chơi (vừa chọn thử) với yêu cầu giáo dục hành vi đạo đức.

* Chuẩn bị tổ chức trò chơi.

Thiết kế trò chơi

+ Tên trò chơi.

+ Mục đích giáo dục của trò chơi: Qua trò chơi cần đạt những yêu cầu giáo dục gì về tri thức, thái độ và hành vi?

+ Các phương tiện phục vụ cho việc tổ chức trò chơi (tuỳ thuộc vào trò chơi) nêu lên những phương

tiện vật chất.

Ví dụ: Đối với trò chơi "bịt mắt đập heo" cần chuẩn bị khăn, gậy, heo đất "Nhảy bao bố". Trò chơi "Cướp cờ" cần chuẩn bị cờ, phấn. Trò chơi "Bịt mắt vẽ người" cần chuẩn bị phấn, khăn bịt mắt. Trò chơi "Chơi ô ăn quan" cần chuẩn bị phấn, viên đá hoặc hạt me. Trò chơi "Đổ nước vào chai" chuẩn bị chai nước, phấn...

+ Các giải thưởng (nếu có).

+ Nội dung trò chơi, các hoạt động cụ thể với cách tiến hành cụ thể.

+ Chuẩn và thang điểm đánh giá từ 1 điểm đến 10 điểm (Mục đích để đánh giá thứ hạng của các đội)

3. Kết luận

Trò chơi dân gian là loại hình giáo dục rất có hiệu quả vì nó vừa là phương tiện giải trí lành mạnh, vui chơi sinh động, phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi, vừa là phương tiện giáo dục nhẹ nhàng sâu sắc, các trò chơi dân gian vừa dễ tiếp cận vừa không tốn kém mà mang lại hiệu quả giáo dục cao trong trường học. Góp phần nâng cao nhận thức, Tăng cường thể lực cho học sinh, phát triển các giác quan giúp các em trở thành những người tài giỏi trong tương lai. Trò chơi dân gian còn giúp các em thỏa mãn nhu cầu vui chơi mà lại bảo tồn được một di sản văn hóa tốt đẹp của dân tộc góp phần thực hiện phong trào "Trường học thân thiện, học sinh tích cực". Thông qua trò chơi dân gian việc rèn luyện hành vi đạo đức cho học sinh được tiến hành nhẹ nhàng sinh động. Học sinh được lôi cuốn vào quá trình luyện tập một cách tự nhiên, hứng thú và có tinh thần trách nhiệm, đồng thời giải tỏa được những mệt mỏi căng thẳng trong quá trình học tập. Nội dung giáo dục mà người phụ trách thiếu hay giáo viên truyền đạt tới học sinh sẽ được các em tiếp thu dễ dàng hơn. Thông qua các trò chơi các em phát triển thêm về kỹ năng sống kỹ năng giao tiếp khả năng phát triển tư duy sáng tạo... Rèn luyện khả năng nhận biết về mục tiêu và ý nghĩa của trò chơi rèn luyện khả năng nhanh nhẹn tính kỹ lực đoàn kết trong đội nhóm. Giáo dục các em Thiếu nhi tính sáng tạo cách thức tính toán tạo sự gắn gũi và đoàn kết cho các em Thiếu nhi. Giúp thiếu nhi có sự thích thú khi tham gia hoạt động rồi chơi dân gian và thu hút đông đảo các em Thiếu nhi tham gia chơi.

Tài liệu tham khảo

1. Cẩm nang 100 rồi chơi dân gian tác giả đội Thiếu niên tiên phong Hồ Chí Minh hội đồng đội trung ương, nhà xuất bản Kim Đồng.

2. Nguyễn Hùng, Bộ sưu tập 100 trò chơi dân gian.